

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник Київ : Либідь, 1997. 374 с. URL : <http://surl.li/uuuy> (дата звернення 05.03.2024).
2. Степанова О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2005. 520 с.
3. Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання в 1–2 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
4. Фідкевич О. Л., Богданець-Білоskalенко Н. І. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 96 с.

Світлана ГЕРАСИМЕНКО,
*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
викладач української мови та літератури
„ВСП Вінницький фаховий коледж будівництва,
архітектури та дизайну КНУБА”
м. Вінниця, Україна*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У МИСТЕЦЬКО-ЛІТЕРАТУРНОМУ КОНЦЕПТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні, як ніколи, необхідна висока патріотична самосвідомість. Чітка громадянська позиція кожного українця, консолідація навколо ідеї незалежності та Перемоги.

У статті описано зразки занять, лекцій з дистанційного навчання, позааудиторних заходів, які використовує викладач у своїй роботі. У свою чергу вони сприяють формуванню фахової компетентності студентів. Заняття,

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

проведені викладачем, допомагають здобувачам освіти опанувати мовні, літературні, культуротворчі, художньо-практичні уміння та навички; формують комплексну літературно-художню компетенцію та виховують відчуття власної причетності до літературно-мистецьких традицій свого народу з одночасним розумінням особливостей інших національних картин світу.

Мистецько-літературний концепт характеризується включенням особистості у різновиди індивідуальної і колективної творчості на основі багатоманітних форм мистецької взаємодії, що стимулює вияв здатності бути естетично виразним і компетентним.

Культурологічна та художня компетентність має особистісно-діяльнісний та інтегративний характер. Це багатогранний показник результативності мистецької освіти і мовно-літературної самоосвіти, що інтегрує всі компоненти: змістовний (знання), процесуальний (уміння), аксіологічний (цінності, орієнтації), самореалізаційний (активність, самостійність), креативний (творчість).

Із багатобарвної палітри педагогічних технологій, форм, методів, завдань, компетенцій, запропонованих методикою, кожний викладач має змогу обирати ті, які відповідають його художньо-ціннісним орієнтаціям і професійно-педагогічним можливостям.

Перед здобувачами освіти постає завдання не пасивно сприймати матеріал, а оволодівати методикою засвоєння інформації. Студент стає активним учасником процесу пізнання. Ідеться про розвиток креативно-інтелектуальних здібностей здобувачів, їх інтересу до вивчення української мови та літератури, до осягнення вершин української культури й мистецтва слова; формування усвідомленого ставлення до української мови як інтелектуальної, духовної, моральної і культурної цінності; необхідність знати сучасну українську мову й досконало нею володіти в усіх сферах суспільного життя; готовність до адекватного вибору й отримання професійної освіти; збагачення емоційно-естетичного досвіду; пробудження особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей; формування мовних компетенцій; опанування

художньо-літературними знаннями та навичками; формування комплексу мистецьких компетентностей, що забезпечують здатність використовувати набуті знання та вміння у самостійній діяльності та майбутній професії; вироблення мовного та літературного смаку шляхом розширення філологічного світогляду. Як бачимо, всі ці завдання спрямовані на формування особистості.

У сучасних науково-методичних дослідженнях окреслюються такі основні напрями реалізації міжпредметних зв'язків на заняттях літератури:

1. Вдосконалення мовленнєвої діяльності здобувачів на основі використання зв'язків літератури та української мови (С. О. Леонов, Т. О. Ладиженська та ін.).

2. Взаємозв'язок історичних і літературних знань, історико-літературних відомостей (О.В. Дановський, С.О. Леонов, А.Ф. Лукаш та ін.).

3. Література та образотворче мистецтво (Л.М. Масол, О.В. Гайдамака).

4. Література і музика (Є.М. Колокольцев, Р.В. Чикаленко).

5. Література і театр (Н.З. Лутченко, Л.С. Якушина, С.О. Леонов та ін.).

У своїй практиці як викладач використовую різноманітні види мистецтв для створення цілісного уявлення про історичну епоху, тип культури, художній образ, тим самим включаючи різноманітні рецептори здобувачів освіти. При цьому один психофізичний механізм доповнює інший. Так, музика викликає слухові уявлення, живопис – зорові, архітектура – просторові, що створює цілісну картину буття. Використання різних мистецтв на занятті мови та літератури дозволяє „озвучувати” та „живописати” текст, пробудити в читачах цілу гаму почуттів та асоціацій. Цілісну картину світу можуть викликати і синтетичні види мистецтва – кіно, театр.

Разом з тим використання творів мистецтва на занятті літератури може мати й іншу мету – розвиток почуттів та емоційної сфери здобувачів. В ідеалі студент повинен сприймати і твір словесного мистецтва з включенням всіх механізмів синестезії. У зв'язку з цим В.В. Ванслов зауважував, що можна „слухати” живопис та „бачити” музику.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Інтегроване заняття потребує поєднання різноманітних видів людської діяльності – мисленнєвої, мовленнєвої, комунікативної, діяльності наукового та художньо-естетичного характеру, що повинно сприяти розвитку відтворювальної та творчої уяви особистості, пам'яті, мови, збагаченню емоційного світу.

Теперішній етап ідеї інтеграції характеризується як емпіричною спрямованістю – розробкою та проведенням викладачами інтегрованих занять, так і теоретичною – створенням та вдосконаленням інтегрованих курсів, що в ряді випадків об'єднують багато предметів, вивчення яких передбачено навчальними планами закладів освіти. Інтеграція надає можливість, з одного боку, показати здобувачам „світ в цілому”, подолавши розрізненість наукового знання з дисциплін, а з іншого – навчальний час, вивільнений за цей рахунок, використати для повноцінного здійснення профільної диференціації в навчанні.

Творча діяльність здобувачів на інтегрованих заняттях може бути різноманітною. Іноді вона потребує „занурення” суб'єкта в культурне життя епохи, в культурну ідентичність образу. Вони беруть на себе функції мандрівників, відвідувачів художніх салонів, театрів і концертів, представників газетної та журнальної критики. Значним результатом такого „занурення” є не тільки засвоєння інтегрованих відомостей про епоху або її духовні компоненти, але й засвоєння мовленнєвого стилю тої епохи, що важливо для повноцінного пізнання художніх творів, написаних в цей період, і в цілому для вдосконалення мовленнєвої діяльності, її збагачення та різноманітності.

Інший тип діяльності на інтегрованих заняттях не потребує безпосереднього занурення в контекст епохи; з його допомогою вона вивчається немовби ззовні, очима сьогоденішнього активного читача та глядача, дослідника-історика, мистецтвознавця, екскурсовода, літературного критика, біографа, бібліографа, актора, читця, театрознавця.

На відміну від звичайних занять з використанням міжпредметних зв'язків інтегровані заняття можуть проводитися двома або декількома викладачами – філологом та істориком, філологом та викладачем образотворчого мистецтва,

філологом та викладачем іноземної мови; заняття може проводитися також разом з викладачем-фізиком залежно від теми заняття.

У викладанні свого предмету широко використовую на заняттях різноманітні творчі методи і прийоми роботи, зокрема, словесне малювання, інсценування, художню розповідь, відтворення епізодів, уривків, складання різних планів, уявлення минулого і майбутнього. Але обов'язково при цьому враховую принцип диференціації та індивідуалізації.

Ставлю перед собою мету зробити заняття не тільки цікавим, захоплюючим, а матеріал заняття доступним для здобувачів різних рівнів знань, але й перетворити його на час естетичної насолоди, хвилюючу мандрівку у незвідані світи. У своїй практиці використовую інтерактивні методи навчання, компаративні технології, візуальні та аудіообразні art-інсталяції, відвідування різноманітних мистецьких майданчиків та медіахабів міста, беру участь у публічних літературних заходах.

Вважаю, що одним із факторів, що знижує активність здобувачів, притуплює їхню увагу і зацікавленість, є однотипність занять.

Види і форми інтегрованих занять літератури:

- заняття – літературно-музична композиція („Поетичний вечір європейської поезії”, „Сонет в українській та світовій поезії”);
- заняття – літературно-художній салон („Сад нев'янучих вінницьких скульптур” за творчістю Л.Костенко, „Осінь колекція модного читання”, „Онлайн-зустріч з письменницею Н.Гербіш”);
- заняття-виставка (VinBookFest – книжкова виставка-ярмарок);
- заняття-презентація історико-культурної доби („Мовою слова про козацьку долю” до дня українського козацтва, „Симон Петлюра у Вінниці”);
- заняття краси („Поетично-етнографічний вечір в гуртожитку „Коса – краса”);
- заняття-екскурсія („Зустріч з письменницею Д. Дорош у книжковому просторі BiblioFan”, „Свято Писанки у військовому госпіталі”);

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

- заняття-інтеграція різних навчальних дисциплін (англійська мова і українська література, всесвітня історія – „Історико-лінгвістична година „Діти однієї епохи та різних континентів (Ольга Кобилянська (Україна) – Люсі-Мод Монтгомері (Канада)”; історія України, географія і українська література – Історико-краєзнавчий мультимедійний вечір Non Stop „Мить, зупинись!...”; архітектура, малюнок і українська література – „Art – освіта”. Т.Г.Шевченко на Поділлі (за матеріалами альбому графічних творів митця) та ін.

Здатність викладача розкрити індивідуальні особливості здобувачів з метою подальшого сприяння їх розвитку розвивається за таких умов: розуміння викладачем необхідності впровадження інноваційних методів і технологій навчання; бажання і знання викладачем особливостей їх упровадження; постійна робота над самоосвітою і самовдосконаленням дисциплін, які викладає; неперервний розвиток науково-методичної компетентності, що передбачає розширення і синтез знань із найновіших досягнень філософії, педагогіки, психології.

Інтеграція є одним із продуктивних шляхів перебудови сучасної освіти, усунення протиріччя між швидко зростаючим обсягом знань та можливістю їх засвоєння. Вона сприяє доланню фрагментарності та мозаїчності знань здобувачів освіти, забезпечує оволодіння комплексним знанням, системою універсальних людських цінностей, слугує формуванню системно-цілісного погляду на світ.

Нова ситуація в суспільстві диктує нові завдання, зокрема культурно-освітні, з метою формування духовної особистості, яка стоїть на порозі XXI ст. як на перехресті, перед вибором шляху до щастя, до реалізації своїх потенцій в ім'я добра і Перемоги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилова Л., Катасонова Ю. Теоретичні аспекти впровадження дистанційного навчання в Україні. Освітологічний дискурс. 2017, №1-2 (16-17).

V Міжнародна викладацько-студентська науково-практична конференція
с.168-169. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/433/362> (дата
звернення 06.02.24).

2. Курси з українськими субтитрами. Coursera. URL:
<https://www.coursera.org/courses?orderby=upcoming&subs=uk> (дата
звернення 06.02.24).

3. Павленко О. Дистанційне навчання як важлива форма організації сучасної
мистецької освіти. Актуальні питання мистецької педагогіки. Вип. 11, 2020
с.78-83. URL: <http://apmp.kgpa.km.ua/Files/APMP11/18.pdf> (дата
звернення 06.02.24).

4. Рупняк Д.Т. Талант, як алмаз, треба шліфувати // Обдарована дитина. –
2016. – № 10. – С. 29–35.

5. Чудновський В.Е., Юркевич В.С. Обдарованість — це унікальність
кожної особистості // Обдарована дитина. – 2015. – № 2. – с. 2–8.

*Людмила КОЛЕСНИК,
викладач математики,
Красноградського педагогічного фахового коледжу
Комунального закладу
„Харківська гуманітарно-педагогічна академія”
Харківської обласної ради
м. Красноград, Україна*

СУЧАСНЕ ЗАНЯТТЯ З МАТЕМАТИКИ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування освіти
передбачає оновлення змісту освіти, пов'язане з упровадженням
компетентнісного підходу до організації процесу навчання.

Реалізація компетентнісного підходу вимагає формування й розвитку
у здобувачів освіти здатності практично діяти, застосовувати індивідуальний